

*Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2013
6. volební období*

320.

USNESENÍ

*výboru pro evropské záležitosti
ze 45. schůze konané dne 23. května 2013*

ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Akční plán: Evropské právo obchodních společností a správa a řízení společností – moderní právní rámec pro angažovanější akcionáře a udržitelnější společnosti /kód dokumentu 17817/12, KOM(2012) 740 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti po vyslechnutí informace vrchní ředitelky sekce mezinárodní Ministerstva spravedlnosti Mgr. et Mgr. Zuzany Fišerové, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Ivany Weberové a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Josef Šenfeld v. r.
ověřovatel výboru

Ivana Weberová v. r.
zpravodajka výboru

Jan Bauer v. r.
předseda výboru

SDĚLENÍ

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů - Akční plán: Evropské právo obchodních společností a správa a řízení společností – moderní právní rámec pro angažovanější akcionáře a udržitelnější společnosti

KOM(2012) 740 v konečném znění, kód Rady 17817/12

- **Právní základ:**
Dokument informační povahy.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
18. 12. 2012
- **Datum projednání ve VEZ:**
28. 2. 2013 (1. kolo)
- **Procedura:**
Dokument nepodléhá hlasování v Radě.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 28. ledna 2013, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 1. března 2013 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Dokument není hodnocen z hlediska principu subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
Východiskem pro Akční plán, který Evropská komise předložila ve formě sdělení pod názvem „Evropské právo obchodních společností a správa a řízení společností – moderní právní rámec pro angažovanější akcionáře a udržitelnější společnosti“ na konci roku 2012, byl jednak výsledek veřejné konzultace o budoucnosti evropského práva obchodních společností, jednak diskuse s odbornou veřejností - zejména veřejná konzultace o správě a řízení společností z roku 2011. Projednávaný akční plán popisuje dosavadní průběh diskuse o právu obchodních společností a poté vymezuje konkrétní legislativní opatření, která Evropská komise hodlá navrhnout v oblasti práva obchodních společností a správy a řízení společností. Předložení většiny návrhů plánuje již v letošním roce.
Historicky akčnímu plánu z roku 2012 předcházela akční plán týkající se modernizace práva společností a efektivnějšího řízení podniků v Evropské unii z roku 2003¹ a následné

¹ Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu – Modernizace práva společností a efektivnější řízení podniků – plán postupu, KOM(2003) 284 v konečném znění.

konzultace o budoucích prioritách pro tento akční plán z let 2005 a 2006². Řada legislativních opatření navržených v akčním plánu z roku 2003 byla v následujících letech přijata (např. směrnice o účetnictví byla doplněna o pravidla týkající se výkazů o správě a řízení společností, byla přijata směrnice o výkonu práv akcionářů a desátá směrnice o právu společností v oblasti přeshraničních fúzí kapitálových společností, bylo provedeno zjednodušení druhé směrnice v oblasti práva obchodních společností o zakládání akciových společností a udržování a změně jejich základního kapitálu a třetí a šesté směrnice v oblasti práva obchodních společností o fúzích a rozdělení společností. Komise dále přijala dvě doporučení o úloze nezávislých nevýkonných členů správní rady a odměňování).

Závažné nedostatky ve správě a řízení finančních institucí odhalila finanční krize. Komise na ně reagovala přijetím Zelené knihy o správě a řízení finančních institucí, jejímž cílem byla limitace nadměrného riskování úvěrových institucí a nárůstu nadměrných rizik v rámci finančního systému, a návrhem přísnějších pravidel týkajících se správy a řízení finančních institucí v rámci balíčku CRD IV³. Nápravu nedostatků ve správě a řízení společností kótovaných mimo finanční sektor, přestože tyto společnosti nebyly předmětem takových obav jako společnosti z finančního sektoru, Komise navrhla v Zelené knize o rámci EU pro správu a řízení společností v roce 2011, jež zahájila diskusi o zlepšení efektivity stávajících pravidel. Svůj názor na otázky položené v této Zelené knize vyjádřil i Evropský parlament ve svém usnesení z 29. března 2012⁴, v němž mj. zdůraznil, že při přepracovávání rámce pro správu a řízení evropských společností je nutné zohlednit práva a povinnosti, které různým společnostem svěruje vnitrostátní právo, zejména rozdíly mezi dualistickým a monistickým systémem řízení společností v legislativách členských států. Kromě toho podotkl, že iniciativy v oblasti správy a řízení společností by měly jít ruku v ruce s iniciativami v oblasti sociální odpovědnosti společností.⁵

Všechny tyto kroky vyústily v přijetí projednávaného Akčního plánu: Evropské právo obchodních společností a správa a řízení společností – moderní právní rámec pro angažovanější akcionáře a udržitelnější společnosti v prosinci 2012.

Správu a řízení společností Komise vymezuje s odkazem na dokument OECD „Zásady správy a řízení společností“ jako vztahy mezi vedením společnosti, její správní radou, akcionáři a dalšími zúčastněnými stranami. Řádná správa a řízení společností je podle názoru Komise především odpovědností konkrétní společnosti a úkolem unijních a národních právních úprav je především sledovat dodržování stanovených pravidel a právních předpisů. Zásadní roli při prosazování lepší správy a řízení společností mají podle Komise sehrávat akcionáři.

Právní rámec EU pro správu a řízení společností je kombinací právních předpisů (ve formě směrnic a nařízení) a právně nevynutitelných předpisů tzv. „soft law“ (ve formě vnitrostátních zásad v oblasti správy a řízení společností realizovaných na základě zásady „dodržuj nebo vysvětli“). Právo obchodních společností EU zahrnuje z věcného hlediska tyto oblasti:

- ochranu zájmů akcionářů a třetích osob,
- ustavení kapitálu akciové společnosti a jeho zachování,

² Dokument je k dispozici na adrese:

http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/consultation/consultation_en.pdf.

³ KOM(2011) 453 v konečném znění a KOM(2011) 452 v konečném znění.

⁴ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 29. března 2012 o rámci správy a řízení společností pro evropské společnosti, viz bod 41, P7_TA(2012)0118:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0118+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN>.

⁵ Srov. Mišúr, P.: *Evropská komise přijala Akční plán modernizace práva společností*, Obchodněprávní revue, 2013, č. 3, str. 80.

- zveřejňování poboček,
- fúze a rozdělení,
- minimální pravidla pro společnosti s ručením omezeným s jediným společníkem,
- práva akcionářů,
- právní formu evropské společnosti (SE), evropského hospodářského zájmového sdružení (EHZS) a evropské družstevní společnosti (SCE).
- **Obsah a dopad:**
Modernizační snahy Komise se v oblasti práva obchodních společností a správy a řízení společností zaměřují na tři hlavní okruhy a v jejich rámci několik podokruhů:
 - Zvýšení transparentnosti:
 - Zveřejňování politiky týkající se rozmanitosti ve správní radě a řízení nefinančních rizik;
 - Zlepšení podávání zpráv o řízení společností;
 - Identifikace akcionářů;
 - Posílení pravidel transparentnosti pro institucionální investory.
 - Zapojení akcionářů:
 - Lepší dohled akcionářů nad politikou odměňování;
 - Lepší dohled akcionářů nad transakcemi spřízněných stran;
 - Regulace zmocněných poradců;
 - Objasnění vztahu mezi spoluprací investora v otázkách správy a řízení společnosti a pojmem „jednání ve shodě“;
 - Vlastnictví zaměstnaneckých akcií.
 - Zlepšení rámce pro přeshraniční operace společností EU:
 - Přemístění sídla;
 - Zlepšení mechanismu přeshraničních fúzí;
 - Umožnění přeshraničních rozdělení;
 - Inteligentní právní formy pro malé a střední podniky;
 - Podpora a zlepšování povědomí o statutu evropské společnosti (SE) a evropské družstevní společnosti (SCE)
 - Skupiny společností.
 - Kodifikace práva EU týkajícího se obchodních společností.

Působnost připravovaných legislativních opatření bude různá – zatímco změna unijních pravidel pro správu a řízení společností se bude týkat pouze společností kótovaných na burze, právo EU upravující právo obchodních společností se vztahuje na všechny akciové společnosti EU. Kromě toho Komise předslala, že zahájí komplexní kodifikaci práva obchodních společností, aby právní rámec učinila uživatelsky přívětivější.

- Zvýšení transparentnosti
 - Zveřejňování politiky týkající se rozmanitosti ve správní radě a řízení nefinančních rizik

Za rozhodující z hlediska úspěšného řízení společnosti považuje Komise rozmanitost složení správních rad bez ohledu na to, zda rada funguje v podmínkách dualistického, monistického či smíšeného systému. Ve směru větší transparentnosti politiky týkající se rozmanitosti ve správní radě hodlá Komise doplnit svůj návrh týkající se zlepšení genderové rovnováhy mezi nevykonnými členy správních orgánů kótovaných společností. Komise se dále domnívá, že by měly být rozšířeny požadavky na podávání zpráv zohledňující nefinanční parametry, což by zajistilo komplexnější rizikový profil společnosti. Již letos proto Komise předloží návrh na posílení požadavků na zveřejňování, pokud jde o jejich politiku rozmanitosti správních rad a řízení rizik, a to prostřednictvím změny směrnice o účetnictví.

– Zlepšení podávání zpráv o řízení společnosti

Zprávy o správě a řízení společností vypracované kótovanými společnostmi jsou často kritizovány. Zásady správy a řízení společností EU se uplatňují na bázi „dodržuj nebo vysvětli“ umožňující podnikům odchýlit se od konkrétních doporučení v rámci použitelných zásad za předpokladu, že vysvětlí důvod. Vysvětlení, která společnosti podávají, jsou ale často nedostatečná. Proto Komise letos předloží iniciativu ve formě doporučení, aby se zlepšila kvalita zpráv o správě a řízení společností, zejména kvalita vysvětlení, jež mají být podávána společnostmi, které se od zásad správy a řízení společností odchýlí.

– Identifikace akcionářů

Komise se domnívá, že dodatečné informace o tom, kdo vlastní akcie kótovaných společností, mohou zlepšit dialog o správě a řízení společnosti mezi společností a jejími akcionáři. Stávající nástroje buď nejsou dostatečně podrobné, nebo jim chybí nezbytný přeshraniční rozměr. Proto navrhne v roce 2013 iniciativu v oblasti práva cenných papírů, která by zlepšila identifikaci akciových podílů v Evropě.

– Posílení pravidel transparentnosti pro institucionální investory

Institucionální investoři by měli být podle Komise transparentnější ohledně způsobu, jakým vykonávají své úkoly spojené s odpovědnostmi vlastníka/správce, což zahrnuje zejména informace o hlasování a zapojení. Proto letos navrhne zřejmě prostřednictvím úpravy směrnice práv akcionářů iniciativu týkající se zveřejňování politik hlasování a zapojení, jakož i záznamů hlasování ze strany institucionálních investorů.

• Zapojení akcionářů

Účinné zapojení akcionářů je jedním ze základních pilířů moderní správy a řízení kótovaných společností, který mimo jiné závisí na kontrolách a rovnováze mezi různými orgány a jednotlivými zúčastněnými stranami.

– Lepší dohled akcionářů nad politikou odměňování

Komise zastává názor, že by akcionáři měli mít možnost uplatňovat lepší dohled nad politikami odměňování, které se vztahují na členy správní rady kótovaných společností. Akcionáři by měli mít možnost vyjádřit své stanovisko v této záležitosti, a to prostřednictvím povinného hlasování akcionářů o politice odměňování dané společností a zprávy o odměňování poskytující přehled o tom, jakým způsobem byla politika odměňování provedena. Komise proto pravděpodobně prostřednictvím změny směrnice o právech akcionářů navrhne iniciativu za účelem zvýšení transparentnosti politik odměňování a individuálních odměn členů správních orgánů za účelem zajištění práva hlasovat o politice odměňování a zprávy o odměňování pro akcionáře.

– Lepší dohled akcionářů nad transakcemi spřízněných stran

Současný požadavek obsažený v unijní úpravě požadující po společnostech, aby v ročních účetních závěrkách uváděly transakce spřízněných stran, včetně výše a povahy transakce a dalších nezbytných informací, je považován za nedostatečný. S cílem zlepšit kontrolu akcionářů nad transakcemi spřízněných stran navrhne Komise v roce 2013 iniciativu ve formě změny směrnice o právech akcionářů.

– Regulace zmocněných poradců

Podnět k regulaci zmocněných poradců vychází přímo od investorů a to kvůli obavám z nedostatku transparentnosti metod přípravy doporučení zmocněných poradců, kteří v současnosti nejsou na úrovni EU regulováni. Jejich služeb často využívají institucionální investoři s velmi diverzifikovaným akciovým portfoliem, pro něž je v praxi obtížné řádně posoudit, jak by měli hlasovat o bodech na programu jednání

valné hromady společností, do nichž investovali. Zmocnění poradci jim například poskytují poradenství ve věci hlasování, hlasují za ně na základě plné moci a provádějí rating správy a řízení společností. Komise zváží v tomto roce iniciativu s cílem zlepšit rámec týkající se transparentnosti a střetu zájmů platný pro zmocněné poradce a to prostřednictvím revize směrnice o právech akcionářů.

– Objasnění vztahu mezi spoluprací investora v otázkách správy a řízení společnosti a pojmem „jednání ve shodě“

Na základě konzultace k zelené knize z roku 2011, v níž respondenti vyjádřili požadavek na vyjasnění pojmu „jednání ve shodě“, vypracuje Komise pokyny s cílem zvýšit právní jistotu, pokud jde o vztah mezi spoluprací investora v otázkách správy a řízení společnosti a pravidly týkajícími se jednání ve shodě.

– Vlastnictví zaměstnaneckých akcií

Komise se domnívá, že prvkem, který by měl být zvážen při návrhu jakéhokoli dobře fungujícího rámce správy a řízení, je zapojení zaměstnanců do dění ve společnosti, které může mít jednak formu informací, konzultací a účasti ve správní radě, jednak formu finančního zapojení, především u zaměstnanců, kteří se stanou akcionáři. Komise proto bude tuto problematiku detailně analyzovat a na základě této analýzy navrhne iniciativy vhodné pro rozvoj nadnárodního vlastnictví zaměstnaneckých akcií v EU.

• Zlepšení rámce pro přeshraniční operace společností EU

Evropské právo obchodních společností jakožto nedílná součást vnitřního trhu může podpořit růst a konkurenceschopnost společností.

– Přemístění sídla

Kromě pravidel obsažených ve statutech evropské společnosti (SE), evropské družstevní společnosti (SCE) a evropského hospodářského zájmového sdružení (EHZS) neexistují předpisy EU, které by společností umožňovaly přemístit jejich registrované sídlo do zahraničí takovým způsobem, kterým by se zachovala právní subjektivita společnosti. Neumožňují to – až na výjimky – ani členské státy. Každá iniciativa v této oblasti musí respektovat i judikaturu Soudního dvora EU. Komise bude během tohoto roku provádět veřejné a cílené konzultace týkající se posouzení dopadů možné iniciativy týkající se přeshraničního přemístění registrovaného sídla společnosti a následně zváží vhodnost legislativní iniciativy.

– Zlepšení mechanismu přeshraničních fúzí

Směrnice 2005/56/ES vytvořila právní rámec pro přeshraniční fúze kapitálových společností. Na základě studie o provádění směrnice, která bude k dispozici v druhé polovině roku 2013, bude Komise analyzovat případné změny v této oblasti. Zřejmě se bude jednat zejména o posílení procesních pravidel, zejména pokud jde o nedostatek harmonizace v oblasti metod oceňování aktiv, doby trvání ochrany práv věřitelů a důsledků pro práva věřitelů po dokončení fúze.

– Umožnění přeshraničních rozdělení

Rozdělení na vnitrostátní úrovni již několik let harmonizuje směrnice 82/891/EHS. Dosud však nebylo zohledněno v právních předpisech EU o přeshraničních transakcích, podle nichž byly výslovně umožněny pouze přeshraniční fúze. V současnosti jsou společnosti, které si přejí provést přeshraniční rozdělení, povinny provést několik operací, jako je založení dceřiné společnosti a následný převod majetku nebo domácí divize s následným přemístěním sídla, proto Komise předloží iniciativu zajišťující právní rámec pro přeshraniční rozdělení.

– Inteligentní právní formy pro malé a střední podniky

Komise se domnívá, že zejména v oblasti práva obchodních společností potřebují malé a střední podniky jednodušší a méně zatěžující podmínky pro podnikání v celé EU, a je pro ni prioritou přijmout za tímto účelem konkrétní opatření. Jednání o návrhu statutu evropské soukromé společnosti (SPE) se však nevyvíjejí. Komise proto bude i nadále zkoumat prostředky, jak zlepšit správní a právní rámec, v němž malé a střední podniky působí, aby usnadnila jejich přeshraniční činnosti, poskytla jim jednoduchá, flexibilní a dobře známá pravidla v celé EU a snížila náklady, jimž v současnosti čelí. Chce v této souvislosti pokračovat i v diskuzi o návrhu statutu evropské soukromé společnosti.

– Podpora a zlepšování povědomí o statutu evropské společnosti (SE) a evropské družstevní společnosti (SCE)

K říjnu 2012 bylo zaregistrováno 1 426 evropských společností a zájem o tuto právní formu podle Komise roste. Zúčastněné strany si stěžují na vysoké zaváděcí náklady, složité postupy a právní nejistotu vyplývající často z mnoha odkazů na vnitrostátní právo, nedostatku povědomí o statutu a praktických zkušeností s ním a na některé údajně přísné požadavky v rámci statutu, které musí být splněny za účelem vytvoření evropské společnosti. Evropská družstevní společnost (SCE) je naproti tomu podle Komise využívána nedostatečně (do července 2012 pouze 25 založených družstevních společností), což je dáno jednak složitostí nařízení, jednak nedostatkem povědomí o existenci tohoto nástroje a nedostatečným porozuměním jeho přínosům pro malé a střední podniky. Přestože respondenti v rámci konzultace v roce 2012 vyjadřovali podporu revizi právních forem EU obecně, nemá Komise revizi v nejbližší době v plánu kvůli obavě z možných negativních důsledků znovuotevření diskuse. Zaměří se spíše na zvýšení povědomí společností a jejich právních poradců o statutech SE a SCE (včetně aspektů týkajících se zapojení zaměstnanců) s cílem povzbudit je, aby tyto právní formy volili častěji.

– Skupiny společností

Z veřejné konzultace v roce 2012 vyplynula podpora veřejnosti ve prospěch cílených iniciativ EU týkajících se skupin společností především pokud jde o zjednodušení sdělení struktury skupiny pro investory a celoevropské uznání pojmu „zájem skupiny“. Reakce na možnost komplexního právního rámce EU pro skupiny společností však byly rezervované. Komise v roce 2014 představí iniciativu s cílem zlepšit dostupnost informací o skupinách a uznání pojmu „zájem skupiny“.

• Kodifikace práva EU týkajícího se obchodních společností

Více než 75 % respondentů v konzultaci z roku 2012 žádalo buď vytvoření jednotného nástroje EU v oblasti práva obchodních společností, který by pokryl oblast působnosti stávajících směrnic, nebo několik sloučení skupin směrnic s podobnou působností. Evropská komise připraví kodifikaci hlavních směrnic o právu obchodních společností a jejich sloučení do jednoho nástroje. Tato činnost zahrne směrnice týkající se fúzí a rozdělení, zakládání akciových společností a udržování a změny jejich základního kapitálu, společností s ručením omezeným s jediným společníkem, zahraničních poboček a určitých pravidel pro zveřejňování, platnost a neplatnost. Zahrne rovněž změny zavedené nedávnou směrnicí o propojení obchodních rejstříků.

• **Stanovisko vlády ČR:**

Podle rámcové pozice vlády, zpracované ministerstvem spravedlnosti, vláda pozitivně hodnotí, že se Komise hodlá věnovat širokému okruhu problémů spadajících do problematiky práva obchodních společností. Ačkoliv se jedná pouze o seznam možných

opatření, vláda se domnívá, že některé z plánovaných návrhů jdou správným směrem a mohly by tak skutečně podpořit modernizaci práva obchodních společností. Vláda vítá, že před přijetím opatření budou provedeny analýzy dopadů a přínosů a dále, že na místo přijímání nových směrnic a nařízení se zvažují nástroje *soft law*, jako jsou doporučení, které považuje v oblasti obchodního práva za vhodnější. V oblasti *corporate governance* se vláda nepřiklání k tomu, aby byla přijímána další legislativní opatření nad rámec již existujících, jež by podrobně určovala, jakým způsobem by měly podnikatelské subjekty organizovat a realizovat svoji podnikatelskou činnost. Důvodem je zejména ta skutečnost, že vnitřní uspořádání a nastavení rozhodovacích, kontrolních a dalších žádoucích mechanismů náleží společnosti a jejím akcionářům, nikoli tedy zákonodárci či orgánům dohledu.

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

b e r e n a v ě d o m í Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů - Akční plán: Evropské právo obchodních společností a správa a řízení společností – moderní právní rámec pro angažovanější akcionáře a udržitelnější společnosti a rámcovou pozici vlády k němu.

Josef Šenfeld v. r.
ověřovatel výboru

Ivana Weberová v. r.
zpravodajka výboru

Jan Bauer v. r.
předseda výboru